

Mateja Peternel

The Minimum Wages in European Welfare States -To be or Not to be, and in What Form- That is the Question!

Evropske države upravljajo različne sisteme socialne varnosti glede na to, kako tradicionalno pojmujejo vlogo dela in kapitala v družbi. Kljub vsemu so vse (tri) države blaginje v zadnjih 30 letih utrpeli škode vsled naraščajoče neenakosti, revščine in nezaposlenosti. Natančni reviziji je že dalj časa podvržen zlasti instrument minimalne plače, katerega značilnosti, ki zadevajo pogajalske strani, zajetost in diferenciacijo, ravni in indeksacijo, so v Evropi kaj različne. V zadnjem času se znanstvena razprava osredotoča zlasti na njegovo vlogo in obliko v okviru združene Evrope. Model, ki povezuje centralizacijo sistema dogovarjanja plač z restriktivnostjo monetarne politike, sugerira, da neodvisnost Evropske centralne banke terja določeno (a nikakor popolno) usklajevanje dogovarjanja plač v Uniji, ki naj ublaži pritiske naraščajoče brezposlenosti. A konvergenca socialnih politik je izjemno težko doseči glede na to, da članic ne združuje ista ideologija države blaginje.

dr. Pavle Sicherl in Matija Remec

Analiza ankete o fleksibilnosti dela v Sloveniji

Rezultati ankete o fleksibilnosti dela v Sloveniji so potrdili, da je delo za določen čas že pomembna kategorija; delež v zaposlenosti je okoli 12 %, kar je približno enako povprečju držav EU. Delo s skrajšanim delovnim časom pa je v našem vzorcu mnogo manj pogosto in ne predstavlja pomembne kategorije. Delo za nedoločen čas je še vedno prevladujoče (64 %), sledi mu delo za določen čas (12 %) ter samozaposlovanje (8 %). Najpogostejši primer je 40 ur dela na teden v glavni dejavnosti anketirancev. Moški delajo več ur na teden kot ženske tako v glavni kot v vseh dejavnostih. Poleg tega jih 18 % navaja, da so opravljali prostovoljno delo, 50 % pa neplačano delo za prijatelja ali sorodnika najmanj enkrat mesečno. Prevladujoče je delo s standardnim delavnikom (45 %), izmensko delo navaja 22 % anketirancev, 11 % pa jih ima možnost fleksibilnega delovnega časa. Okoli 30 % bi jih raje delalo manj ur kot sedaj, le okoli 5 % pa več ur. Kar 39 % moških in 50 % žensk se vsak dan vozi na delo iz kraja, kjer prebivajo, 6 % pa jih dela doma.

Slovenci so, kar se tiče položaja v svoji glavni dejavnosti, v splošnem zadovoljni glede na razne vidike zadovoljstva pri delu, razen z zaslužki. Delo uvrščajo visoko v sistemu vrednot. Skoraj 50 % anketirancev navaja, da zadnje tri mesece niso nikoli ali pa le redko doživeli situacije, ko bi jim delo oteževalo kaka pomembna gospodinjska opravila ali izpolnjevanje odgovornosti do družine ali drugih pomembnih oseb. Konflikt med delom in gospodinjskimi opravili se ni pokazal kot velik problem.

Vzorec družina - delo je drugačen za družine z otroki, vendar pa je izražena raven konfliktov nizka.

Slovenska gospodinjstva so dokaj dobro opremljena z gospodinjskimi aparati. V lastni hiši ali stanovanju živi 78 % anketirancev.

V zadnjem delu je prikazana delitev zaposlenih na tri skupine glede na nekatere zaželene in nezaželene oblike fleksibilnosti. Te kategorije fleksibilnosti izkazujejo statistično signifikantne razlike v ('objektivnih') karakteristikah, povezanih z delom, in zelo malo statistično signifikantnih razlik v ('subjektivnih') mnenjih o možnih konfliktih delo/družina ali v strinjanju glede raznih zadev v gospodinjstvu.

dr. Milan Vodopivec

Povabite v razred jazz trio: kako reformirati visoko šolstvo v Sloveniji

Tranzicija doslej na področju visokega šolstva še ni pripeljala do večjih sprememb. Največja novost je gotovo vstop novih samostojnih visokošolskih zavodov po zaslugi nove zakonodaje in napredka pri dodeljevanju koncesij. Vendar obe univerzi ohranjata svoj dominantni položaj in zato je dediščina razmer, ko sta politika in ideologija krojili usodo na področju izobraževanja in znanosti, še vedno prisotna. Študij po vsebini še naprej obremenjujeta pretirana akademskost ter faktografija, metode poučevanja pa trpijo zaradi odsotnosti individualizacije, inovativnosti, domišljije in radoživosti. Slabosti študija se najbolje odražajo v ohranjanju prepada med predavatelji in študenti. Kako daleč smo še od ustvarjalne klime, ki jo poznajo na nekaterih tujih ustanovah: ko je študentom pod častjo,

da bi goljufali in jih na izpitih sploh nihče ne pazi (Haverford College); ko se ob začetku študija predavatelji in študentje skupaj odpravijo na enotedensko planinarjenje; ko namesto predavanja učitelj povabi študente k sebi domov, jih pogosti in pritegne v strokovno debato; ko povabijo v razred jazzovsko skupino, da študentje lažje doumejo, kako doseči sodelovanje pri timskem delu; ko učitelji z veseljem prisluhnejo vsakemu študentu, saj le tako vzgojijo zamozavestne in kreativne diplomante. Pa pri nas? Ne bom pozabil svojega profesorja, ki mi je namesto odgovora zabrusil: "Govorilne ure imam ob torkih!" V nadaljevanju bom najprej naštel poglobljene slabosti našega visokošolskega študija, nato se bom ozrl po svetu in povzel prijeme, po katerih posegajo druge države (dostikrat v podobnih razmerah, kot so naše), ko reformirajo visoko šolstvo. Podrobneje bom osvetlil dva mehanizma, od katerih si po moje lahko največ obetamo, da bosta izboljšala kvaliteto in prispevala za večjo dostopnost našega visokošolskega študija: vzpodbujanje konkurence in uvajanje odložene šolnine. Članek zaključujem s povzetkom glavnih ugotovitev in predlogov.

dr. Milena Bevc

Pravičnost financiranja izobraževanja in ostale dimenzije pravičnosti v zvezi z izobraževanjem – kaj kažejo analize za druge države

V prispevku prikazujemo nekatere osnovne korake pri izdelavi analize pravičnosti državnega financiranja izobraževanja v neki državi. Najprej opredelimo različne dimenzije pojma pravičnosti na področju izobraževanja, nato prikazujemo glavne metodološke pristope merjenja pravičnosti financiranja izobraževanja, sledi pa prikaz rezultatov analiz o pravičnosti izobraževanja za države OECD ter za evropske države v prehodu. Prikazujemo tudi ugotovitve nekaterih redkih nacionalnih analiz o pravičnosti državnega financiranja izobraževanja, zaključujemo pa s sklepnimi ugotovitvami s poudarkom na pravičnosti državnega financiranja izobraževanja.

dr. Milena Bevc, dr. Tine Stanovnik, mag. Valentina Prevolnik-Rupel

Analiza analize pravičnosti financiranja izobraževanja iz javnih sredstev v Sloveniji

V prispevku prikazujemo prvo empirično analizo pravičnosti financiranja osnovnega, srednjega in terciarnega izobraževanja iz javnih sredstev v Sloveniji. Njegovo jedro predstavlja analiza porazdelitve javnih izdatkov za te stopnje izobraževanja med različne socialnoekonomske skupine prebivalcev; to porazdelitev primerjamo s porazdelitvijo dohodka po decilnih skupinah gospodinjstev. Za sintezno oceno pravičnosti (zajeto na koncu prispevka) prikazujemo še delitev stroškov med različne nosilce za opazovane stopnje izobraževanja (prav tako glede na socialnoekonomski položaj šolajočih se). Nakazujemo tudi smeri nadaljnega raziskovanja za preverjanje domneve, do katere smo prišli v analizi - da je financiranje dodiplomskega študija v javnih ustanovah nepravilno.